

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

Харківська державна академія культури

Факультет хореографічного мистецтва

КАФЕДРА СУЧАСНОЇ ТА БАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету хореографічного мистецтва,

ХДАК

Ірина МОСТОВА

ПОЛОЖЕННЯ

про виконання та захист курсових робіт
з дисципліни «Мистецтво балетмейстера»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія
галузі знань 02 Культура і мистецтво
освітньо-професійної програми Бальна хореографія

Харків – 2024 рік

Положення про виконання та захист курсових робіт з дисципліни «Мистецтво балетмейстера» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 024 Хореографія галузі знань 02 Культура і мистецтво освітньо-професійної програми Бальна хореографія – Х. ХДАК, 2024 – 22 с.

Затверджено радою факультету
хореографічного мистецтва
(протокол № 3 від 10.10.2024 р.)

Рекомендовано кафедрою сучасної та бальної хореографії
(протокол № 3 від 16.09.2024 р.)

Укладачі:

Ірина МОСТОВА, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри народно хореографії

Кирило ШКУРЕЄВ, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри сучасної та бальної хореографії

© Харківська державна академія культури, 2024

© Мостова І.С., Шкурєєв К.І.

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Порядок виконання та структура курсової роботи
3. Вимоги до оформлення курсової роботи
4. Порядок захисту курсової роботи
5. Критерії оцінювання
6. Перелік можливих тем
7. Додатки

1. Загальні положення

Курсова робота є основним компонентом теоретичної та професійно-практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Вона безпосередньо пов'язана з дисципліною «Мистецтво балетмейстера», загальний обсяг – 3 кредити ЄКТС (180 годин самостійної роботи здобувача). Курсова робота визначає не лише рівень теоретичної та практичної підготовки здобувачів, але й навички аналітичної роботи з різними джерелами, систематизації даних, компаративного аналізу, узагальнення отриманих даних, проведення дослідницької роботи під керівництвом наукового керівника.

Курсова робота формує наступні **загальні та спеціальні компетентності**:

- ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, і місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК06. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.
- СК01. Усвідомлення ролі культури і мистецтва розвитку суспільних взаємовідносин.
- СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
- СК03. Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

- СК17. Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.

Програмні результати навчання

- ПР01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
- ПР02. Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
- ПР03. Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
- ПР06. Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин. ПР08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
- ПР10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
- ПР13. Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

Підготовка курсових робіт дає можливість здобувачам вищої освіти: систематизувати теоретичні знання, перевірити їх якість, науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної балетмейстерської проблеми.

Наукова робота виявляє здатність здобувача вищої освіти до самостійного осмислення проблеми; формує початкові вміння вести наукове дослідження, чітко й логічно викладати свою думку; перевіряє рівень володіння сучасними методами навчання, здатність застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати.

2. Порядок виконання та структура курсової роботи

Відповідно до розрахунку навантаження за курсом закріплюється викладач – науковий керівник, який допомагає здобувачам вищої освіти підготувати курсову роботу, керує процесом її написання, перевіряє результати та допомагає готуватися до її захисту. Разом з керівником курсової роботи здобувач обирає тему з переліку рекомендованих випусковою кафедрою, або пропонує свою тему, що повинна обов'язково бути пов'язана з дисципліною «Мистецтво балетмейстера». Керівник курсової роботи проводить загальні збори зі здобувачами вищої освіти, на якій окреслює загальні положення цього документу, технічні вимоги до написання курсових робіт, науково-методичні вимоги та змістовні до курсових робіт, порядок та терміни виконання всієї роботи та її окремих структурних елементів; визначає процедуру подальших індивідуальних консультацій, надає можливі контакти.

Після проведених зборів здобувач вищої освіти разом з науковим керівником в індивідуальному порядку обирають тему дослідження, формують план курсової роботи, визначають джерельну базу (наукові джерела, аудіо - та відео-матеріали), що необхідно дослідити, та методи проведення дослідження. Тема повинна бути актуальною в рамках сучасних тенденцій в хореографічному мистецтві, а також цікавити здобувача вищої освіти, викликаючи прагнення до її осмислення.

Курсова робота передбачає такі етапи:

- загальні нарадчі збори;
- добір теми, формування плану;
- затвердження графіку виконання роботи;
- складання бібліографії з теми;
- вивчення літературних джерел, аудіо- та відео-матеріалів із теми дослідження;
- формування понятійного апарату;

- збір теоретичного матеріалу (проведення спостережень, аналізу, узагальнення отриманих результатів тощо);
- підготовка першого варіанту роботи;
- перевірка керівником першого варіанту роботи;
- внесення змін до плану та змісту роботи;
- оформлення остаточного варіанту роботи згідно вимог;
- подання курсової роботи на кафедру (за 2 тижні до захисту).

Курсова робота повинна містити:

- [титульний аркуш](#) (оформлений відповідно до вимог);
- зміст;
- вступ;
- основну частину (розділи та підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності).

Опис структурних елементів

Титульний аркуш курсової роботи оформляється відповідно до встановлених вимог (Додаток 1).

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, підпунктів (якщо вони є і мають заголовки), вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Вступ розкриває актуальність обраної теми дослідження, а також містить іншу інформацію про курсову роботу та включає такі складові: актуальність теми дослідження (обґрунтування вибору, сутність окресленої проблеми, що пов'язані з мистецтвом балетмейстера), об'єкт дослідження (частина реальної дійсності, яка підлягає дослідженню), предмет дослідження (міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись), мета та завдання курсової, огляд джерельної бази, практичне значення та структуру роботи.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора курсової роботи. Мета курсової роботи розкриває тему, а поставлені завдання відповідають змісту. Остаточне редагування вступу має здійснюватися після написання курсової роботи.

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів (за необхідністю). Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладом результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць (цей блок висновків не виділяється як окремий компонент зміст, а подаються у вигляді абзацу в контексті розділу).

Перший розділ присвячується, як правило, теоретичному обґрунтуванню питання. Назва розділу має відображати сутність проблеми. Не допускається називати його визначенням “Теоретична частина”, “Теоретичний розділ”, “Теоретичне обґрунтування” тощо. Він повинен містити 2-3 підрозділи.

Частиною першого розділу може бути аналіз наукових джерел з досліджуваного питання. В ньому окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з даної проблеми стисло, в аналітичному плані, критично висвітлюють роботи попередників, їх різні погляди, називають ті питання, що залишились невирішеними і визначають таким чином місце курсової роботи у розв'язанні проблеми. Бажано завершити огляд літератури коротким резюме щодо необхідності проведення досліджень у даній галузі.

У другому розділі обґрунтовують вибір напрямку досліджень, вивчають специфіку окресленого предмету дослідження (балетмейстерський досвід, авторський компонент балетмейстерської діяльності, специфічні питання практичної діяльності тощо). У розділі описуються результати спостережень,

результати контент аналізу тощо. Узагальнюються дані, визначаються певні групи даних, тенденції, робляться практичні висновки і рекомендації. Як правило, другий розділ курсової роботи містить 2-3 підрозділи.

Здобувач вищої освіти повинен висвітлити те, що він вносить у розробку проблеми, порівняти його із даними інших дослідників та практиків. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

У висновках викладають найбільш важливі результати, одержані в роботі. Найзручніше формулювати висновки у відповідності з поставленими завданнями. У висновках необхідно наголосити на ефективності пропонуваніх у курсовій роботі ідей, викласти рекомендації щодо їх використання.

До додатків може бути включено допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи: таблиці, схеми, рисунки, фотографії (фрагменти хореографічних творів та ін.), музичні нотатки, кінограми та ін. матеріали, вибір яких обумовлюється темою курсової).

Кожен додаток має свій заголовок і починається з нової сторінки, їх кількість не обмежується. Позначаються вони арабськими цифрами або великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь), наприклад, «Додаток А». Нумерація сторінок курсової роботи, на яких розміщені додатки, не проводиться.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Загальні рекомендації до написання тексту курсової роботи

Робота над текстом починається з загальної оцінки його побудови. Слід звернути увагу на логічну послідовність викладення матеріалу, достатню обґрунтованість окремих положень та виокремлення головних.

Необхідно особливо ретельно застосовувати всі формулювання та визначення, а також дотримуватись уніфікації у використанні термінів та позначень. Кожна теза повинна „працювати” на кінцевий результат, обґрунтовуючи, стверджуючи його об’єктивність та необхідність.

Після узгодження структури роботи можна приступати до її наповнення. Для того, щоб полегшити читання роботи і розділити її візуально на фрагменти, на одній сторінці рекомендується розміщувати не більше, ніж 3–4 абзаци.

Назва роботи остаточно формулюється після завершення роботи.

У курсовій роботі висновки повинні бути до кожного підрозділу (достатньо одного абзацу – 2-3 речення, без виділення в тексті) та розділу (повинно бути 2-3 абзаци по 2-3 речення з виділенням в тексті «Висновки до Розділу 1.». Вони повинні бути стислі. З формулювань слід виключати загальні фрази і зайві слова. Прикінцеві, загальні висновки до роботи треба складати на основі висновків до розділів. Вони повинні в стислому вигляді характеризувати вирішення кожного з поставлених завдань дослідження, з чого формулюється висновок про ступінь досягнення мети.

Наступним етапом є перевірка правильності оформлення рукопису відповідно до вимог написання курсової роботи. Заключним етапом є літературна правка. Основними її завданнями є досягнення єдності стилю викладу; перевірка правильності орфографії, стилістики та пунктуації.

Особливі рекомендації до написання курсової роботи

1. Не доводь того, що і так відомо. Не доводь того, що ще нікому не вдалося довести. Це або нікому не потрібно, або насправді неможливо довести.
2. Жодної чужої думки без посилання на автора. Жодного посилання без крайньої потреби. Цитуючи інших, потрібно порівнювати переваги і критику. І те, і інше роби гідно.
3. Кожний вислів працює на результат, тобто на висновок.
4. Теза має бути такою, щоб її не можна було висловити іншими словами.
5. Дослідницьку роботу ніколи не пишуть спочатку. Її формують з середини, від ідеї.

6. Робота повинна викристалізуватися, перейти від кількості (усе про чужі результати за даною темою) до якості (усе про свій результат).

3. Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота має бути викладена грамотно стилістично і орфографічно, чітко, зрозуміло, з вірно побудованими реченнями, без зайвого нагромодження складних синтаксичних структур. Граматичні помилки та друкарські огріхи не допустимі.

Текст роботи має бути набраним на комп'ютері на одному боці стандартного аркушу А-4 білого паперу (орієнтація сторінки книжкова, розмір 210x297 мм) шрифтом Times New Roman 14, між рядками інтервал – 1,5 (близько 30 рядків на сторінку). Поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Тобто параметри оформлення друкованого тексту відповідають стандартним налаштуванням Microsoft Office Word. Кожен абзац починається з нового рядка, абзацний відступ становить 1,25 см.

Обсяг курсової роботи близько 30 сторінок основного тексту (без титульного аркуша, змісту, списку використаних джерел та додатків). Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами без знака №. Титульний аркуш – перша сторінка курсової роботи. Його включають до загальної нумерації сторінок, проте не нумерують. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

На титульному аркуші вказуються назва Міністерства, навчального закладу, кафедри та факультету, де виконана робота, відомості про здобувача вищої освіти та керівника. Структурні елементи **„ЗМІСТ”**, **„ВСТУП”**, **„РОЗДІЛ”**, **„ВИСНОВКИ”**, **„СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”**, **„ДОДАТКИ”** не нумерують і починають з нової сторінки, великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи, а виділяючи жирним шрифтом.

Кожен розділ слід починати з нової сторінки, відстань між підрозділами, між заголовком і текстом має становити 1 рядок. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами.

При написанні курсової роботи весь текст поділяється не тільки на розділи, але ще на підрозділи, які більш чітко відображають суть питання. Заголовки розділів починаються з чистого аркуша і друкуються великими літерами, жирним шрифтом. Заголовки підрозділів оформлюються в тексті, а не з чистого аркуша і друкуються маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці, виділяючи жирним шрифтом.

Номер розділу позначається однією цифрою, після якої ставиться крапка, номер підрозділу позначається двома цифрами, після яких ставиться крапка. Наприклад: **РОЗДІЛ 1.**, підрозділи: 1.1., 1.2. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом повинна бути не менше, ніж два рядки. Не допускається розміщувати назви розділів та підрозділів у нижній частині сторінки, якщо після неї іде тільки один рядок або взагалі немає тексту.

Якщо таблиці, рисунки (ілюстрації) подаються безпосередньо після абзацу, де вони згадані вперше або на наступній сторінці: Рисунок 2.3 або Таблиця 1.2 (курсивом), що означає третій рисунок другого розділу або друга таблиця першого розділу. Позначка Таблиця 1.2 ставиться у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці, який розміщується над таблицею. Позначка Рисунок 1.2, та назву рисунка розміщують під ілюстрацією. Заголовки граф в таблиці слід починати з великої літери, підзаголовки – із малих, якщо вони є продовженням заголовків, та з великих, якщо вони є окремими реченнями. При переносі частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», номер її і назву вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова Продовження таблиці 1.2.

При написанні роботи потрібно давати посилання на літературні джерела, з яких запозичені матеріали. Оформлення посилання в тексті: [3, с. 63] –

означає, що цитата запозичена із 63 сторінки 3 джерела в бібліографії. Посилання на декілька видань оформлюється так: [5; 7; 10; 23] (вказуються порядкові номери зі списку джерел). В окремих випадках, коли номер сторінки вказати неможливо, скажімо в Інтернет-публікації, то посилання оформляється так: [23], де 23 – номер джерела у списку.

Список літератури оформлюється в алфавітному порядку, потім вказуються посилання на Інтернет-ресурси та електронні носії. Після українськомовних книг позначаються іноземні джерела, за наявності.

Усі факти, положення, цитати, які використовуються, повинні мати посилання на літературу. У ході цитування слід звірити текст і дати точний опис джерела, звідки взято цитату. Посилання робиться на кожне запозичене положення чи точку зору.

Водночас необхідно дотримуватись встановлених стандартів до оформлення бібліографічного опису використаної літератури, загальні правила якого встановлюються державним стандартом. Для книг, статей із журналів, збірників указують прізвища й ініціали автора, назву статті, потім назву книги, журналу чи збірника статей із указівкою року видання і номеру чи випуску (для журналів, газет). Для газетної статті, крім назви і року видання, вказують також дату. При бібліографічному описі застосовуються наступні умовні розділові знаки:

двокрапка (:) – ставиться перед кожними окремими відомостями, що відносяться до назви видання;

дві косі риси (//) – ставлять після опису складової частини видання і перед описом видання;

крапка чи тире (. -) – ставляться перед кожною приміткою аналітичного опису.

Курсова робота створюється із дотриманням всіх правил академічної доброчесності, і обов'язково перевіряється на наявність плагіату. Протоколи перевірки роботи на плагіат подаються науковому керівникові перед захистом.

4. Порядок захисту курсової роботи

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які в повному обсязі виконали завдання курсової роботи і успішно пройшли перевірку на плагіат, що є основою для оцінювання роботи. Курсова робота здається керівнику для перевірки за два-три тижні до запланованого захисту курсових робіт.

Під час захисту курсової роботи у визначений термін заслуховується повідомлення здобувача про основні положення наукової роботи (до 10 хвилин), після чого здобувач вищої освіти дає відповіді на запитання.

Виставлення оцінки проводиться у присутності здобувача вищої освіти. Здобувач, який не захистив курсову роботу, допускається, після її доопрацювання, до повторного захисту згідно з графіком ліквідації академічної заборгованості.

5. Критерії оцінювання

Під час оцінювання курсових робіт враховуються відповідність змісту курсової роботи темі, меті і завданням, що визначались у вступі, якість оформлення курсової роботи, вчасність подання роботи на перевірку та якість захисту курсової роботи.

Критерії оцінювання курсової роботи :

Оцінку *«відмінно»* отримує здобувач, робота якого оформлена відповідно до вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті; у роботі містяться елементи наукового пошуку в теоретичному аспекті на основі опрацювання достатньої кількості наукової літератури; практичний результат обраної теми свідчить про вміння систематизувати зібраний матеріал, робити узагальнюючі висновки, які відповідають завданням дослідження; здобувач вільно володіє спеціальними термінами, не робить граматичних помилок.

Оцінку «**добре**» отримує здобувач, робота якого оформлена відповідно до вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті, але є незначні недоліки методичного або стилістичного характеру. Під час захисту здобувач дає правильні відповіді, але недостатньо аргументовані.

Оцінку «**задовільно**» отримує здобувач, курсова робота якого розкриває теоретичні питання недостатньо повно, містить необґрунтований емпіричний матеріал, аналіз зроблено поверхнево; висновки фрагментарні, не відповідають завданням дослідження, робота оформлена неохайно.

Оцінку «**незадовільно**» виставляють здобувачу, якщо курсова робота виконана не в повному обсязі та з відхиленнями від завдання; оформлена без врахування визначених вимог; мають місце суттєві помилки; здобувач слабо володіє мовою викладу матеріалу.

6. Перелік можливих тем

1. Аналіз балетмейстерської спадщини видатного балетмейстера минулого або сучасності у будь-якому виді хореографічного мистецтва.

В межах даної теми здобувач вищої освіти може проаналізувати всю хореографічну спадщину бальної хореографії або обрати певний її аспект, вивчити особливості застосування тим чи іншим балетмейстером/тренером прийомів створення композиції/варіації. Здобувач самостійно визначає особистість балетмейстера, діяльність якого він хоче дослідити, історичні рамки дослідження, географічні рамки дослідження та інші нюанси.

2. Методичні особливості роботи балетмейстера.

В межах даної теми можлива концентрація уваги здобувача на специфіці постановчої, репетиційної роботи балетмейстера в різних видах творчих колективів, специфіка створення хореографічних творів за різними формами та жанрами, в різні історичні періоди.

3. Балетмейстерська робота в рамках збереження та популяризації культурної спадщини України.

В межах даної теми можлива концентрація уваги здобувача на специфіці інтерпретації образів, ідей української культури засобами бальної хореографії. Вивчити особливості застосування тим чи іншим балетмейстером/тренером бального танцю прийомів трактування і адаптації танцювальних елементів бального танцю для втілення певної ідеї, окремих ритмічних і стилістичних особливостей, використання літературного і фольклорного символізму при створенні образів, тощо.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра сучасної та бальної хореографії

Курсова робота
з дисципліни «Мистецтво балетмейстера»
на тему: «**НАЗВА ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ**»

Здобувача вищої освіти
4 курсу групи _____
денної (заочної) форми навчання
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Керівник:

_____
(вчене звання)

_____
(посада)

_____
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Харків, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА	5
1.1. Назва.....	5
1.2. Назва.....	12
Висновки до Розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. НАЗВА	19
2.1. Назва.....	19
2.2. Назва.....	25
Висновки до Розділу 2.....	31
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ (за необхідністю).....	

ВСТУП

Актуальність теми **курсової роботи**. Коротко розкриваючи актуальність теми, слід зазначити, чому саме важливо й своєчасно дослідити її для з'ясування ще не розв'язаних питань і подальшого розвитку хореографічного мистецтва чи окремих його видів.

Огляд джерельної бази (або матеріали дослідження). Включає стислу характеристику ступеня розробленості теми роботи. Підкреслюються окремі аспекти теми, розроблені в працях вітчизняних та закордонних науковців. Називаються питання, котрі залишилися невирішеними. Завершується цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Необхідно вказати на те, що буде досліджено саме у цій роботі.

Об'єкт – це визначення напрямку дослідження явища або процесу. Він відображає ту об'єктивну сферу, яка цікавить здобувача вищої освіти.

Предмет – міститься в межах об'єкта. Він стосується того, де передбачається одержати нове знання та конкретизується в меті й завданнях курсової роботи. Саме на предмет дослідження спрямована **основна увага здобувача**, оскільки він змістовно визначає ідею (назву) роботи.

Мета дослідження полягає у встановленні, виявленні фактів, формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів вирішення означеної проблеми. Формулювання мети передбачає з'ясування певного результату, яким його бажає отримати здобувач вищої освіти. Тому в ній вживаються такі слова: „визначити”, „дослідити”, „виявити”, „встановити”, „обґрунтувати”, „довести”, „перевірити”, „розробити” тощо. Також мета спрямована на забезпечення змін в об'єкті дослідження. Тому використовуються і такі терміни: „сформувати”, „розвинути”, „навчити”.

Завдання дослідження це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання повинні розкривати та конкретизувати мету дослідження. Формулюються завдання у формі перерахування (вивчити ..., описати ..., встановити ..., з'ясувати ... тощо). Їх визначення необхідно робити якомога ретельніше, оскільки вирішення поставлених завдань складатиме зміст роботи. Це важливо також і тому, що назви розділів та підрозділів повинні за змістом збігатися з формулюваннями завдань дослідження.

Практичне значення. Здобувач вищої освіти повинен чітко показати й оцінити, яке значення одержані ним результати мають для вирішення тієї чи іншої актуальної проблеми. Характеризуючи практичне значення роботи, варто уникати таких загальних формулювань, як „вагомий, суттєвий внесок”, „велике значення”. Необхідно чітко вказати, чим саме представлене дослідження є цінним з точки зору подальшої розробки теоретичних питань сучасного хореографічного мистецтва.

Структура та обсяг роботи. Слід перелічити структурні частини роботи. Наприклад: курсова робота складається зі Вступу, двох Розділів, Висновків до них, Загальних висновків, Списку використаних джерел (30 найменувань, із них 5 – іноземною мовою). Загальний обсяг роботи – 35 сторінок, основного тексту – 30.

**Зразок оформлення бібліографічного опису
для СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****Книги*****Книга 1 автора:***

Шейко В. М. Історико-культурологічні аспекти психоаналізу : монографія. Харків : Основа, 2001. 152 с.

Книга 2-4 автора:

Дегтяр А. О. Основи корпоративного управління : навч. посіб. за заг. ред. А. О. Дегтяра. Харків : С. А. М., 2012. 280 с.

Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) : теорет.-практ. посібник / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С. С. Доровська, В. В. Барабанова. Київ : Професіонал, 2006. 279 с.

Довідники, словники, навчально-методичні матеріали

Бібліотечне краєзнавство : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для студентів спец. «Книгознавство, бібліотекознавство та бібліогр.». Харків. держ. акад. культури ; уклад.: Н. М. Кушнарєнко, Є. М. Тодорова. Харків: ХДАК, 2006. 80 с.

Якщо укладачів 4, 5 і більше:

Філософія : навч.-метод. матеріали до курсу. Харків. держ. акад. культури, Каф. філософії та політології. Уклад. М. В. Дяченко. Харків : ХДАК, 2005. 36 с.

Статті з журналів та збірників***Статті з журналів:***

Мостова І. Діапазон керівництва, або Скільки підлеглих має бути у керівника. Справ. кадровика. 2006. № 6. С. 88–91.

Статті зі збірок (триваючих видань):

Дяченко М. В. Філософсько-естетичні мотиви у творчості Т. Шевченка. Культура України: зб. наук. пр. Харків. держ. акад. культури. Харків, 2012. Вип. 36. С. 14–31.

Монографії

Чепалов О. І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. Х. : ХДАК, 2007. 344 с.

Тези, матеріали конференцій

Шейко В. М. Культурологічна складова мистецької освіти в Україні. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матеріали міжнар. наук. конф., 18–19 листоп. 2010 р. Харків: ХДАК, 2010. С. 3–5.

Архівні матеріали

ЦДАВО України, ф. 166, оп. 7, спр. 304, арк. 1–47. Звіт педтехнікумів України про стан учбової роботи за 1927/28 рр.

Дисертації, автореферати дисертацій

Дутка В. В. Килим Північної Буковини ХХ ст. Традиції та новаторство : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.06 «Декоративне і прикладне мистецтво»). Львів, 2007. 18 с.

Електронні видання

Інтернет ресурси:

Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму [Електронний ресурс] : монографія
Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/kasian/kas.htm>. Назва з екрана.

Та, що танцює у темряві (реж. Ларс Фон Триєр) [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://fs.to/video/films/i4qyEFAKf5e5zgL4s7NIGze-tancujushhaya-y-temnote.html>. Назва з екрана.